

TASAVALLAN PRESIDENTIN ASETUS SUOMEN PUNAISESTA RISTISTÄ ANNETUN TASAVALLAN PRESIDENTIN ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1 Johdanto

Asetuksen muutoksella on tarkoitus muuttaa Suomen Punaisen Ristin sääntöjä järjestön yleiskokouksen hyväksymällä tavalla.

Suomen Punaisesta Rististä annetun lain (238/2000) 5 §:n mukaan järjestön yleiskokouksen hyväksymät säännöt annetaan Tasavallan presidentin asetuksella. Tasavallan presidentin asetus Suomen Punaisesta Rististä (827/2017, jäljempänä SPR-asetus) on tullut voimaan 1.1.2018. Asetus sisältää SPR:n säännöt.

SPR-asetuksen 75 §:n 1 momentin mukaan muutoksista asetukseen sisältyviin järjestön sääntöihin säädetään tasavallan presidentin asetuksella sen jälkeen, kun asiasta on päätetty vähintään kolmen neljäsosan äänten enemmistöllä annetuista äänistä järjestön yleiskokouksessa.

SPR:n hallitus on valmistellut eräitä toiminnan tarpeista lähteviä muutoksia sääntöihin. SPR:n yleiskokous on käsitellyt ja hyväksynyt muutokset 10. ja 11.6.2023 pidetyssä yleiskokouksessaan. Muutokset toteutettaisiin muuttamalla SPR- asetusta.

Suomen Punaisesta Rististä annetun lain 4 §:ssä säädetään yhdistyslain (503/1989) soveltamisesta. Yhdistyslakia on muutettu 8.2.2023 voimaan tulleella lailla (135/2023). Muutokset koskevat muun ohella digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntämistä.

Suomen Punaisen Ristin sääntöjä on tarpeen muuttaa yhdistyslain muutosten ja digitalisaation mahdollisuuksien huomioimiseksi ja etäosallistumisen mahdollistamiseksi. Lisäksi muutetaan eräitä säännöksiä koskien jäsenten hyväksymismenettelyä ja hyväksymisen edellytyksiä, luottamushenkilöiden ehdokasasettelun menettelyä, piirin hallituksen jäsenten mahdollisia peräkkäisiä toimikausia ja lisätään säännös toimintansa päättäneen osaston yhdistämisestä toiseen osastoon. Muutoksella myös täsmennetään sääntöjä sisäisen valvonnan osalta.

2 Säännöskohtaiset perustelut

Asetusta ehdotetaan muutettavaksi osittain. Seuraavassa käsitellään säännöskohtaisesti ehdotettuja muutoksia.

2 luku (Jäsenet)

11 § Henkilöjäsenet

Pykälässä säädetään järjestön henkilöjäsenistä. Nykyisellään hallitus hyväksyy henkilöjäsenen järjestön jäseneksi. Suomen Punaisesta Rististä annetun lain 4 §:n mukaan yhdistyslain 3 lukua sovelletaan Suomen

Punaiseen Ristiin. Yhdistyslain 3 luvun 12 §:ssä säädetään muun ohella, että yhdistyksen säännöissä voidaan myös määrätä, että hallitus päättää jäsenten hyväksymismenettelystä ja hyväksymisen edellytyksistä. Muutettu yhdistyslaki mahdollistaa sen, että jatkossa hallitus voi delegoida jäseneksi ottamista koskevan päätöksenteon siten, että hallitus päättää vain hyväksymismenettelystä ja hyväksymisen edellytyksistä. Samaa menettelyä ehdotetaan otettavaksi käyttöön myös Punaisessa Ristissä. Uudessa menettelyssä hallitus voisi valtuuttaa esimerkiksi tietyssä asemassa olevan järjestön toimihenkilön päättämään vaatimukset täyttävien jäsenhakemusten hyväksymisestä ja hallitus päättäisi vain menettelystä ja edellytyksistä (delegoinnista).

Ehdotetaan, että 11 §:n 3 momenttia muutetaan siten, että maininta siitä, että järjestön hallitus hyväksyy henkilöjäsenen järjestön jäseneksi, poistettaisiin ja se korvattaisiin maininnalla siitä, että järjestön hallitus päättää jäsenten hyväksymismenettelystä ja hyväksymisen edellytyksistä.

3 luku (Luottamushenkilöt, nimenkirjoittaminen ja haasteen tiedoksiantaminen)

18 § Luottamushenkilöiden ehdolle asettaminen.

Pykälässä säädetään luottamushenkilöiden ehdolle asettamisesta. Sen 2 momentin mukaan järjestön henkilöjäsen, osaston hallitus ja piirin hallitus voivat esittää ehdokkaita yleiskokouksen valitsemien luottamushenkilöiden ja tilintarkastajien vaaleja varten asetuksen 44 §:ssä tarkoitetulle vaalitoimikunnalle viimeistään kuusi viikkoa ennen yleiskokousta kirjeitse tai sähköpostitse yleiskokouksen vaalitoimikunnan ilmoittamaan osoitteeseen. Käytössä oleva menettely, jossa ehdokkaita esitetään allekirjoitettavalla lomakkeella, on järjestön mukaan hallinnollisesti raskas ja tietosuojan suhteen epävarma. Sitä ehdotetaan muutettavaksi niin, että vaalitoimikunta voisi päättää, missä muodossa ja mitä järjestelmää käyttäen se haluaa ehdokasasettelun tehtävän.

Tämän vuoksi pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavan niin, että siitä poistettaisiin maininta ehdokkaiden esittämisestä kirjeitse tai sähköpostitse yleiskokouksen vaalitoimikunnan ilmoittamaan osoitteeseen. Poistettava kohta korvattaisiin maininnalla siitä, että esitykset ehdokkaista toimitetaan yleiskokouksen vaalitoimikunnan ilmoittamalla tavalla.

4 luku (Osastot)

26 a § Toimintansa lopettaneen osaston yhdistäminen toiseen osastoon

Ehdotetaan uutta 26 a §:ä, jossa säädettäisiin toimintansa lopettaneen osaston yhdistämisestä toiseen osastoon piirin hallituksen päätöksellä. Asetuksen 26 §:ssä säädetään osastojen yhdistymisestä ja jakaantumisesta. Kaksi tai useampi osasto voi yhdistyä joko perustamalla uuden osaston tai liittymällä yhteen olemassa olevaan osastoon. Osasto voi jakautua kahteen tai useampaan osastoon. Osastot päättävät yhdistymisestä tai jakautumisesta kunkin osaston kokouksessa vähintään kahden kolmasosan enemmistöllä annetuista äänistä. Lopullisen päätöksen osastojen yhdistymisestä tai jakautumisesta tekee piirin hallitus sen jälkeen, kun osastot ovat päättäneet yhdistymisestä tai jakautumisesta omissa kokouksissaan.

Järjestön mukaan näiden osastojen omasta aloitteesta tapahtuvien yhdistymisten tai jakautumisten lisäksi piirillä on tarve puuttua tilanteisiin, joissa osastossa ei käytännössä ole toimintaa ja joissa sääntömääräisiä velvollisuuksia ei toteuteta. Jos osaston kokousta ei yrityksistä huolimatta saada koolle, ainoa mahdollisuus voimassa olevien sääntöjen mukaan on purkaa osasto järjestön hallituksen toimesta. Tätä ehdotetaan muutettavaksi niin, että piiri voisi halutessaan esittää osaston yhdistämistä toiseen osastoon, jos osasto ei

ole kahteen peräkkäiseen vuoteen pitänyt kokouksia tai vahvistanut tilinpäätöstä. Kahden peräkkäisen vuoden vaatimuksella vältetään tilanteet, joissa kyseessä olisi väliaikainen tai olosuhteista riippuva kyvyttömyys järjestää kokous tai vahvistaa tilinpäätös. Kyseessä olisi piirin oikeus, mutta ei velvollisuus. Piirin hallitus voi käyttää tilanteessa harkintavaltaa, jos se arvioi, että osaston toiminta on muutoin mahdollista elvyttää. Osaston, johon lakkautettavan osaston toiminta yhdistetään, tulisi edelleen hyväksyä yhdistyminen. Toimintansa lopettaneeseen osastoon kirjattu jäsen siirrettäisiin toimintaa jatkavaan osastoon, jollei hän ilmoittaisi haluavansa siirtyvän johonkin toiseen osastoon. Lisäksi piirin hallitus päättäisi yhdistymisen tuloksena syntyneen osaston nimestä ja rajoista sekä lopettaneen osaston omaisuuden ja sitoumusten siirtymisestä kuten osastojen yhdistyessä oma-aloitteisesti.

Tämän vuoksi ehdotetaan, että uudessa 26 a §:n 1 momentissa säädettäisiin, että piirin hallitus voi päättää osaston yhdistämisestä toiseen osastoon, jos osaston kokousta ei ole pidetty kahden peräkkäisen kalenterivuoden aikana ja sen tilinpäätöstä ei ole vahvistettu kahden peräkkäisen tilikauden ajalta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin myös, että piirin hallitus päättää yhdistyvän osaston omaisuuden ja sitoumusten siirtymisestä sekä selvyden vuoksi osaston nimestä ja rajoista.

Yhdistäminen edellyttäisi jatkavan osaston hyväksyntää. Näin ollen ehdotetaan, että uuden 26 a §:n 2 momentissa säädettäisiin, että toimintaa jatkava osasto päättää yhdistämisen hyväksymisestä vähintään kahden kolmasosan enemmistöllä annetuista äänistä.

Edelleen olisi tarpeen säätää siitä, mihin osastoon jäsenet kirjataan ja siksi ehdotetaan, että uuden 26 a §:n 3 momentissa säädettäisiin siitä, että toimintansa lopettaneeseen osastoon kirjattu jäsen siirretään toimintaa jatkavaan osastoon, jollei hän ilmoita haluavansa siirtyä johonkin toiseen osastoon.

28 § Osaston kokouksen koollekutsuminen

Pykälässä säädetään osaston kokouksen koollekutsumisesta. Osaston hallitus kutsuu osaston kokouksen koolle. Kokouskutsu on toimitettava osaston jäsenille joko henkilökohtaisena viestinä, joka voi olla kirje tai sähköinen viesti, tai julkaisemalla kutsu osaston alueella leviävässä sanomalehdessä viimeistään viikko ennen kokousta. Kokouskutsu voidaan toimittaa sähköisesti jokaiselle osastoon kirjatulle jäsenelle, joka on osaston hallitukselle ilmoittanut haluavansa kutsut osaston kokouksiin toimitettavan tällä tavalla.

Järjestön mukaan monet osastot ja piirit käytännössä toimivat jo pääasiassa sähköisten järjestelmien kautta. Säännöissä kuitenkin edellytetään niin kutsutulla paperipostilla toimimista pääsääntönä. Modernimmat menettelyt mahdollistaisivat hallinnollisen taakan keventymisen erityisesti osastoissa ja piireissä. Siirtymällä myös sääntötasolla lähtökohtaisesti sähköiseen viestintään vähennettäisiin osaltaan myös paperinkulutusta kautta järjestön. Tavoitteena on, että kokouskutsu osaston kokoukseen lähetettäisiin jatkossa sähköisesti. Nykyisten sääntöjen mukaan tämä on mahdollista, jos jäsen on näin erikseen pyytänyt. Esitetyn muutoksen jälkeen tilanne olisi päinvastainen eli kutsu olisi lähtökohtaisesti sähköinen. Osaston hallitus voi halutessaan edelleen lähettää kutsun kirjeitse, vaikka sitä ei erikseen momentissa mainita. Kutsun pitäisi edelleenkin olla henkilökohtainen. Lisäksi mahdollistettaisiin kokouskutsun jakaminen sanomalehden lisäksi myös muulla alustalla, kuten sosiaalisessa mediassa. Kutsun kohteen ilmaisutapaa on tarpeen tarkentaa siten, että kyse on nimenomaan osastoon kirjatusta jäsenestä. Lisäksi nyt voimassa olevassa säännöksessä käytetty ilmaisu 'leviävä sanomalehti' on syytä muuttaa muotoon 'ilmestyvä sanomalehti'.

Ehdotetaan, että 28 §:ä muutettaisiin kokonaisuudessaan. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että kutsu voidaan toimittaa henkilökohtaisena viestinä, julkaisemalla kutsu osaston alueella ilmestyvässä sanomalehdessä tai osaston käyttämällä sähköisellä alustalla. Nykyistä sanamuotoa kutsun toimittamisesta

'osaston jäsenille' ehdotetaan tarkennettavaksi muotoon 'jokaiselle osastoon kirjatulle jäsenelle'. Ehdotetaan näin ollen, että pykälän 1 momentissa säädettäisiin seuraavaa:

Osaston hallitus kutsuu osaston kokouksen koolle. Kokouskutsu on toimitettava jokaiselle osastoon kirjatulle jäsenelle viimeistään viikkoa ennen kokousta joko henkilökohtaisena viestinä, julkaisemalla kutsu osaston alueella ilmestyvässä sanomalehdessä tai osaston käyttämällä sähköisellä alustalla.

Nykyisen 2 momentin sisältöä, joka koskee kutsun toimittamista sähköisesti niille jäsenille, jotka ovat niin sen pyytäneet heille toimitettavaksi, ei olisi tarve sisällyttää 28 §:än, koska pääsääntönä olisi kutsun sähköinen toimittaminen.

Voimassa olevassa 3 momentissa säädetään kokouskutsun sisällöstä. Säännöksen sisältöä ei ole tarve muuttaa. Voimassa olevan 2 momentin jäädessä pois, nykyisestä 3 momentista tulisi 28 §:n 2 momentti.

Sisällöllisesti vastaavaa muutosta ehdotetaan 34 ja 47 §:än.

5 luku (Piirit)

34 § Piirin kokouksen koollekutsuminen

Pykälässä säädetään piirin kokouksen koollekutsumisesta.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että piirin kokouksen koollekutsuminen tapahtuisi vastaavalla tavalla sähköisesti kuin osaston kokouksen koolle kutsuminen (28 §). Jos piirin hallitus katsoo, että se haluaa edelleen lähettää kutsun kirjeitse, tämä ei ole kiellettyä, vaikkei sitä pykälässä erikseen mainita. Kutsu piirin osastoille pitäisi edelleen toimittaa osastokohtaisesti, mutta piiri voi valita toimittamistavan.

Ehdotetaan, että pykälää muutettaisiin kokonaisuudessaan. Sen 1 momentissa säädettäisiin, että piirin hallitus kutsuu piirin kokouksen koolle ja kokouskutsu on toimitettava piirin osastoille osastokohtaisena viestinä viimeistään kaksi viikkoa ennen kokousta.

Voimassa olevan 2 momentin sisältöä vastaavaa säännöstä kutsun toimittamisesta sähköisesti osaston niin ilmoitettua ei pykälään tulisi.

Pykälään kuuluisi sisällöltään nykyistä 3 momenttia vastaava 2 momentti, joka koskee kokouskutsun sisältöä. Tähän uuteen 2 momenttiin ehdotetaan aiempaan verrattuna lisättäväksi uusi 4 kohta, jossa säädettäisiin, että piirin kokouksessa ei saisi tehdä päätöstä piirin tilinpäätöksen vahvistamisesta eikä vastuuvapauden myöntämisestä piirinhallitukselle ja muille tilivelvollisille, jos asiaa ei ole mainittu kokouskutsussa.

37 § Piirin hallitus

Pykälässä säädetään piirin hallituksesta, sen kokoonpanosta, valinnasta, erovuoroista sekä toimikausista.

Pykälän 4 momentissa säädetään siitä, että sama henkilö voidaan valita hallituksen jäseneksi samaan tehtävään enintään kolmeksi peräkkäiseksi toimikaudeksi. Nykyisellään jäsen voi vaihtaa tehtävästä toiseen piirin hallituksen sisällä rajoittamattoman ajan. Järjestön mukaan luottamustoimien kierrättämiseksi olisi järkevää, että piirin hallitukseen voidaan valita enintään kolmeksi peräkkäiseksi kaudeksi tehtävästä riippumatta. Halutessaan henkilö voi välikauden jälkeen asettua uudelleen ehdolle. Jatkossa piirin hallitukseen voitaisiin valita sama henkilö enintään kolmeksi peräkkäiseksi kaudeksi.

Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavan niin, että siitä poistettaisiin maininta siitä, että saman henkilön kolmen toimikauden rajoitus koskee samaa tehtävää. Momentissa säädettäisiin näin ollen, että sama henkilö voitaisiin valita piirin hallituksen jäseneksi enintään kolmeksi peräkkäiseksi toimikaudeksi.

7 luku (Valtuusto)

47 § Valtuuston kokoontuminen

Pykälässä säädetään valtuuston kokoontumisesta, sen kokousajoista ja kokouskutsujen lähettämisestä.

Kuten 28 ja 34 §:n perusteluissa on todettu, käytännössä monet osastot ja piirit toimivat jo lähinnä sähköisten järjestelmien kautta. Pykälää muutettaisiin mahdollistamaan lähtökohtaisesti sähköinen menettely kokouskutsun toimittamisessa.

Ehdotetaan, että pykälää muutettaisiin siten, että sen 1 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 1 momenttia ja sen 2 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 2 momenttia muuten, mutta siitä poistettaisiin sana 'kirjeitse'. Nykyistä 3 momenttia vastaavaa säännöstä, joka koskee kokouskutsun toimittamista sähköisesti kirjeen sijasta, jos valtuuston jäsen on ilmoittanut haluavansa valtuuston kutsut sähköisesti, ei olisi tarpeellista sisällyttää pykälään.

12 luku (Taloushallinto ja sisäinen valvonta)

67 § Sisäinen valvonta ja tarkastus

Pykälässä säädetään järjestön sisäisestä valvonnasta ja tarkastuksesta.

Nykyisellään järjestön säännöissä on suppeasti määräyksiä järjestön sisäisestä tarkastuksesta ja valvonnasta. Sääntöjä on tarpeen täsmentää erityisesti sisäisen valvonnan osalta.

Ehdotetaan, että pykälä muutettaisiin kokonaisuudessaan. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin sisäisen valvonnan tarkoituksesta. Siinä säädettäisiin, että järjestön sisäisellä valvonnalla varmistettaisiin, että järjestössä noudatetaan siihen soveltuvaan lainsäädäntöä ja muita määräyksiä sekä järjestön sääntöjä, ohjeita ja toimintaperiaatteita.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sisäisen valvonnan järjestämisen vastuusta järjestöyksikössä. Sen mukaan kunkin järjestöyksikön hallituksen on järjestettävä sisäinen valvonta järjestöyksikössä sekä sen alaisissa laitoksissa ja muissa yksiköissä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin oikeudesta ja velvollisuudesta toteuttaa sisäistä tarkastusta järjestössä. Sen mukaan pääsihteerillä, tarkastusvaliokunnalla sekä keskushallinnon sisäisellä tarkastajalla on velvollisuus ja oikeus toteuttaa sisäistä tarkastusta siten kuin valtuuston hyväksymässä taloussäännössä määrätään. Sisällöltään 3 momentti vastaisi aiempaa 2 momenttia.

13 luku (Erinäiset säännökset)

72 § Etäosallistuminen ja etäkokous

Pykälässä säädetään etäosallistumisesta.

Nykyisellään yleiskokous, valtuusto, piirin kokous ja osaston kokous voi päättää, että kyseiseen kokoukseen voi osallistua myös tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla. Sääntöihin ehdotetaan muutosta siten, että kokoukset voitaisiin pitää täysin etänä. Lisäksi vakiinnutettaisiin jo olemassa oleva käytäntö siitä, että järjestöyksikön hallitus voisi myös päättää osaston tai piirin kokouksen muodosta. Etäosallistumisen nykyisiä sääntöjä siten laajennettaisiin niin, että etäosallistumisesta voi päättää sekä järjestöyksikön hallitus että varsinainen kokous.

Ehdotetaan, että pykälä muutettaisiin seuraavasti.

Pykälän otsikoksi tulisi 'Etäosallistuminen ja etäkokous'.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, mikä toimitelien voi päättää eri kokousten pitämisestä etäyhteyksien ja kokouksiin osallistumisesta etänä. Momentissa etäosallistumisesta käytettäisiin yhdistyslain terminologiaa siten, että etäkokous olisi kokouksen järjestämistä tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla tai kokouksen järjestämistä ilman kokouspaikkaa siten, että jäsenet käyttävät päätösvaltaansa tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla.

Toimivallasta päättää etäkokouksen pitämisestä säädettäisiin 1 momentissa niin, että yleiskokouksesta päättää yleiskokous tai järjestön hallitus, valtuuston kokouksesta päättää valtuusto tai järjestön hallitus, piirin kokouksesta päättää piirin kokous tai piirin hallitus ja osaston kokouksesta päättää osaston kokous tai osaston hallitus.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta päättää jäsenten oikeuksien rajoittamisesta silloin, kun kokoukseen osallistutaan etänä. Tämä mahdollistaisi tarvittaessa esimerkiksi sen, että kokoukseen voi osallistua etäyhteydellä, mutta ei äänestä, jos esimerkiksi äänestyksen järjestäminen tuottaa vaikeuksia. Näin ollen ehdotetaan, että 2 momentissa säädettäisiin, että järjestön toimitelimen päättäessä kokouksen järjestämisestä 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, se voi samalla päättää, että jäsen voi kokouksessa käyttää vain osaa jäsenen oikeuksista tai että oikeutta voi käyttää vain sen päättämällä tavalla.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että kokousmuodosta sekä mahdollisista jäsenen oikeuksien rajoituksista olisi ilmoitettava kokouskutsussa.

7 Voimaantulo

Suomen Punaisen Ristin yleiskokouksen hyväksymällä tavalla ehdotetaan, että asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2024.

Piirin hallitukseen valittavien luottamushenkilöiden toimikausia halutaan rajoittaa enintään kolmeen yhtäjaksoiseen tehtävään hallituksessa 37 §:n muutoksella. On tarpeen säätää siirtymäsäännöksestä asetusmuutoksen voimaan tullessa. Ehdotetaan, että voimaantulon yhteyteen säädettäisiin siirtymäsäännös seuraavasti:

Laskettaessa tämän asetuksen 37 §:n 4 momentin mukaisia peräkkäisiä toimikausia otetaan ensimmäisenä toimikautena huomioon se toimikausi, joka alkaa tai on kulumassa 1 päivänä tammikuuta 2024.

Esitetään, että tasavallan presidentti antaa asetuksen Suomen Punaisesta Rististä annetun asetuksen muuttamisesta.